

Un Cercle per a cada dia

G CONSELLERIA
O EDUCACIÓ
I FORMACIÓ
B PROFESSIONAL
/ INSTITUT PER A
LA CONVIVÈNCIA
I L'ÈXIT ESCOLAR

El cercle afavoreix sentir-te acollit i formar part del grup, fomenta les connexions, les relacions i l'estima.

El cercle no entén de jerarquies, tots som iguals i formam part del tot.

En el cercle no hi ha racons on amagar-se i les errades es converteixen en oportunitats d'aprenentatge.

Emprem el cercle i gaudim de les experiències i els beneficis que ens dona!

Amanda Fernández Rubí

Directora General de Primera Infància, Innovació i Comunitat Educativa

L'Institut per a la Convivència i l'Èxit Escolar

L'Institut per a la Convivència i l'Èxit Escolar, conegut com a Convivèxit, es creà l'any 2008 com a òrgan de caràcter consultiu i organitzatiu d'activitats que ajuden al foment de la convivència positiva en els centres educatius de les Illes Balears, així com al coneixement, l'anàlisi, l'avaluació i la valoració de la convivència als centres educatius.

La convivència dels centres educatius de les Illes Balears, així com les estructures i els mecanismes per a gestionar-los estan recollits en el Decret 121/2010, de 10 de desembre, pel qual s'estableixen els drets i els deures dels alumnes i les normes de convivència als centres educatius de les Illes Balears.

Amb el temps, la tasca de Convivèxit es va ampliar a dos àmbits més, totalment interrelacionats amb la convivència: el benestar i la coeducació.

A tots tres àmbits es treballa principalment la prevenció i, si cal, la detecció, la protecció i la reparació de la violència sobre infants i joves a través de diferents protocols d'actuació, com s'indica a la Llei orgànica 8/2021 de protecció integral a la infància i l'adolescència davant de la violència; d'aquesta manera, es tenen els protocols que podeu consultar a la pàgina web (https://www.caib.es/sites/convivexit/ca/normativa_autonomica/).

En definitiva, l'objectiu principal que promou Convivèxit és que tot l'alumnat sigui educat de manera integral, en un clima de seguretat i de benestar personal i que, per aconseguir-ho, els centres educatius siguin espais amables i acollidors en què les persones s'hi sentin incloses com a part d'un grup i, sobretot, se sentin estimades.

Treballem entre tots i totes per aconseguir espais inclusius, de respecte, responsabilitat i participació, amor a la igualtat i celebració de la diversitat! Amb aquests ingredients ben segur que podem construir una educació i un futur més positius.

Introducció

Des de sempre els cercles han tengut transcendència màgica, simbòlica i espiritual. Els éssers humans ens hem reunit en cercle des dels nostres orígens en un procés de socialització: per encalenticir-nos al voltant del foc, per compartir aliments, per fer celebracions, per parlar de situacions difícils, etc. Els cercles han estat fonamentals per al benestar de la comunitat.

Actualment, el 84 % dels centres educatius de les Illes Balears practiquen els cercles amb l'alumnat, com s'indica a la darrera memòria de l'Institut per a la Convivència i l'Èxit Escolar del curs 2021-2022. Es fan servir tant en centres públics com en centres concertats o privats i en totes les etapes educatives, des d'Educació Infantil fins a Batxillerat. Un dels motius principals perquè s'usen els cercles és perquè amb poca cosa s'obtenen resultats sorprenents i, principalment, perquè contribueixen a educar de manera integral amb treball en els aspectes cognitius, físics i socioemocionals, en un espai segur i inclusiu.

Els cercles tenen múltiples utilitats i beneficis com fomentar, enfortir o reparar els vincles entre l'alumnat, dialogar sobre temes concrets i, sobretot, treballar competències, habilitats i valors com la comunicació, l'escolta, la confiança, el respecte, la igualtat, la solidaritat, la generositat, la col·laboració, i el sentiment de grup. Igual que els centres educatius, els cercles són espais privilegiats per educar en convivència i per fomentar el benestar tant del professorat com de l'alumnat.

De manera molt simple, s'han de destacar, en l'àmbit educatiu, dos tipus de cercles, segons el seu propòsit: els proactius o preventius per cohesionar els grups, i els reactius, per resoldre algun conflicte. Els cercles proactius poden ser molt senzills, de poca durada i amb una sola pregunta, o ser més complexos. Trobareu més informació al manual pràctic de l'autora Belinda Hopkins, *Temps de cercle i reunions en cercle*, publicat per Convivèxit al 2019, que trobareu al nostre web (https://www.caib.es/sites/convivexit/ca/practiques_restauratives/).

Les preguntes per organitzar cercles —que presentam en aquest quadern— són del primer tipus; ens ajudaran a fer cercles sen-

zills, de durada curta. Són ideals per a iniciar-se en aquesta pràctica, per connectar amb nosaltres i amb el grup, i en definitiva, per crear vincles. També podem utilitzar-les com a preguntes inicials, per rompre el gel i encetar cercles més complexos. En qualsevol cas, els cercles han de ser propers, vius i han de respondre a les necessitats del grup d'alumnes en un moment determinat.

Un cercle per a cada dia és una guia per ajudar-vos a viure l'experiència d'una manera fàcil durant el calendari escolar i contribuir a millorar les relacions i el clima de l'aula. Podeu practicar els cercles en moments puntuals de la setmana o diàriament. Us proposam una llista de preguntes per a cada mes. No cal que seguïu l'ordre, podeu triar la pregunta segons les necessitats i ordenar, numerar o datar la pregunta a mesura que la utilitzeu. També podeu crear preguntes noves i anotar-les a l'apartat d'observacions, així com aspectes a recordar, celebrar, destacar o millorar.

Els cercles són una metodologia però, també, són una filosofia, una manera de ser i de relacionar-se en grup, són espais segurs que fomenten l'empoderament individual i grupal de les persones que hi participen. Hem de recordar que el professorat som models i hem de marcar les pautes i les normes del cercle. Poques metodologies resulten tan magnètiques pel professorat com a facilitador, i tan poderoses per l'alumnat que se sent protagonista del seu moment. En certa manera, el cercle és viure el moment present, estar atent, escoltar-te i escoltar les altres persones, és una pràctica d'atenció plena (*mindfulness*).

Els cercles requereixen pràctica, planificació i calma mental. Un requisit important que determina l'èxit del cercle és que la persona facilitadora ha d'alliberar la seva ment de pensaments i preocupacions per experimentar el cercle amb el seu alumnat. El professorat ha de participar-hi activament. Així i tot, de vegades no surten perfectes, hi pot haver algun entrebanc, però és part del procés i del nostre creixement personal com a persona facilitadora. En realitat, només hi ha una manera d'aprendre a facilitar cercles, a entendre la filosofia i les emocions que genera el cercle i és mitjançant l'experimentació! Utilitzau el quadern!, Viviu el quadern! Fes teu el quadern i comparteix l'experiència a Instagram. Etiqueta'ns (@convivexit). Serà un plaer veure el vostre moment de cercle!

Per finalitzar, et recoman que confiïs en els procés del cercle.
En un cercle no hi falta, ni hi sobra res, és perfecte! Els cercles funcionen! Quin gran potencial té el cercle!
Practica, gaudeix i connecta!
Viu el present!

Aina Amengual Rigo

Directora de l'Institut per a la Convivència i l'Èxit Escolar

Agraïments

A totes les persones educadores

A l'equip de l'Institut per a la Convivència i l'Èxit Escolar

A l'Associació de Justícia i Pràctica Restaurativa de les Illes Balears

Als centres i a les persones que han col·laborat:

CC La Puríssima

CC Sant Salvador

CEIP Can Raspalls

CEIP I ESO Gabriel Vallseca

CEIP Juníper Serra

CEIP Melcior Rosselló i Simó

CEIP Sa Graduada de Maó

IES Binissalem

IES Isidor Macabich

I especialment, a:

Vicenç Rul·lan Castañer,

Laura Hernández Sánchez

José Torres Redondo

Àngels Garcia Cunyat

Gener

Una cosa que t'ha il·lusionat d'aquestes vacances ha estat...

Una persona famosa que voldries conèixer i una pregunta que li voldries fer.

Una cosa que voldries aprendre, i per què (no cal que sigui de l'escola).

Com t'agradaria col·laborar en la societat?

Una cosa que t'ha agradat d'aquesta primera setmana.

Una cosa que t'agrada dels dies de pluja.

Pensant en el respecte, com notes si una persona et tracta amb respecte?

Com noten els altres que tu mostres respecte?

Si canviessis de centre, què enyoraries de la nostra escola?

Un programa de TV que t'agrada.

Amb qui has compartit alguna activitat aquest cap de setmana? Què heu fet?

Aquí o allà: platja o muntanya?

Una cosa que t'enduries a una illa deserta.

El primer que fas quan arribes a ca teva després de l'escola és...

Una cosa que t'agrada fer durant l'esplai.

Una cosa del cap de setmana que vols compartir.

Si poguessis canviar el teu nom, quin t'agradaria posar-te?

Observacions:

Febrer

Aquí o allà: aixecar-te prest o anar a dormir tard.

Si poguessis ser invisible, què t'agradaria fer?

Si el dia tingués una hora més, què faries en aquesta hora extra?

Si avui no haguessis vingut a escola, què t'hauria agradat fer?

Aquí o allà: pel·lícules de riure o de por.

Si poguessis elegir tenir sempre la mateixa edat, quina elegiries?

Un animal domèstic que tens o vols tenir.

Avui ets un/a científic/a. Quin és el teu descobriment?

Una cosa que fas bé.

Quina menjada del dia t'agrada més? Què t'agrada menjar-hi?

Si et poguessis canviar per una altra persona per un dia, qui voldries ser?

Aquí o allà: coses dolces o salades?

Una mostra d'amistat que has rebut aquesta setmana.

Un joc de taula a què t'agrada jugar els caps de setmana.

Una cosa que t'agradaria que un robot fes per tu.

Un petit canvi en l'escola que la faria molt millor és...

Si poguessis demanar tres desitjos, què demanaries?

Si fossis un objecte, quin t'agradaria ser?

Una cosa que vols compartir sobre el cap de setmana.

Aquí i allà: estació espacial o submarí?

Observacions:

Març

Una cosa que t'agrada fer per relaxar-te.

Un regal que voldries rebre pel teu aniversari.

Una cosa que t'agrada fer els dissabtes.

Una cosa que t'ajuda a aprendre és...

Aquí o allà: ets puntual o arribes tard?

Una cosa que t'ajudaria a aprendre millor és...

Una cosa que et costa fer és...

Una cosa que t'ha sorprès aquesta setmana.

Una cosa que et planteges fer aquesta setmana és...

Aquí o allà: ser cec o ser sord?

Si fossis cec /cega...

Si fossis sord/a...

Una cosa que has après aquesta setmana.

Si poguessis inventar una cosa, què inventaries?

Un personatge de pel·lícula que t'agradaria ser.

Una fòbia (por exagerada) que tens és...

Aquí o allà: viure a l'antiguitat o viure a l'actualitat?

Si poguessis tocar un instrument musical, quin seria? Què tocaries?

Una cosa que t'agrada en un/a mestre/a és...

Una cosa que t'agrada del que estàs estudiant.

Una cosa que no t'ensenyen i voldries aprendre.

Aquí o allà: fútbol, bàsquet o altres?

Un acte d'amabilitat que has observat aquesta setmana ha estat...

Observacions:

Abril

Un país o ciutat on t'agradaria passar un any. Què hi faries?

Si visquessis en un altre lloc, què enyoraries del lloc on vius?

Aquí o allà: guanyar molts de diners o fer feliç a altres persones?

Una persona adulta que t'ha influït positivament? Com?

Una cosa per la qual estàs agraït/da aquesta setmana.

Un moment del cap de setmana que vols recordar.

Amb quina energia has vingut avui (de l'1 al 10) i per què.

Aquí o allà: poder de llegir la ment o volar?

Un esport que t'agrada més mirar que practicar és...

Una cosa que t'ha fet feliç aquesta setmana ha estat...

Una cosa que et proposes per ajudar a algú aquesta setmana és...

Una pel·lícula o una sèrie que et fa riure molt és...

Aquí o allà: treballar sol o en equip?

Si poguessis ser un insecte, quin series?

Un aprenentatge d'aquesta setmana, que t'ha cridat l'atenció és...

Quin personatge amb superpoders t'hauria agradat ser aquest cap de setmana?

Una cosa que no t'agradaria que et regalessin és...

Si la teva família tingués un restaurant, quina feina et donarien a tu?

Si la teva família tingués un restaurant, quina feina t'agradaria fer-hi?

Si la teva família fos un animal, quin animal seria?

Observacions:

Maig

Una cosa que t'ha agradat fer amb la teva família aquests dies és...

Una feina que s'adapta a la teva manera de ser és...

Una feina que no va amb la teva manera de ser és...

Aquest cap de setmana et fa ganes...

Un joc popular a què t'agrada jugar és...

Quina edat té la persona més gran amb qui recordes haver parlat, en tota la teva vida?

Aquí o allà: treballar amb música o en silenci?

Una cosa que et motiva a l'escola és...

Un aprenentatge de la setmana ha estat...

Quin temps meteorològic has tingut al teu cos aquest cap de setmana?

Digues una cosa agradable d'una persona del grup, sense dir el nom.

Si poguessis viure un mes, amb tot pagat, on viuries? Què faries?

Una cosa sense la qual no voldries viatjar.

Una conversa que t'ha agradat d'aquesta setmana.

Amb quina energia comences la setmana (de l'1 al 10)? Per què?

Una cosa que col·leccions és...

Quin és el teu mitjà de transport preferit? Per què?

Una cosa que fas per carregar piles és...

Quina és la teva estació de l'any preferida? Per què?

Amb quin animal t'identificaries aquest cap de setmana?

Un superpoder que et crida poc l'atenció és...

Quan eres molt petit, què volies ser de gran?

Observacions:

Juny

Aquí o allà: viure en el passat o viure en el futur?

Qui et va ajudar a aprendre a muntar en bicicleta? O qui t'agradaria que t'ajudàs?

Una manera de ser o de comportar-se que et sol molestar és...

Una qualitat que veu en tu la gent que et coneix.

Una habilitat o un tema sobre el qual pots ensenyar és...

Si haguessis d'esperar algunes hores en un lloc sense wifi, com passaries el temps?

Un menjar que darrerament t'ha agradat molt és...

Un menjar que no tastaries.

Un menjar que voldries tastar.

Una por que vols superar.

Una cosa que aquest curs has après d'un company/a, sense dir el seu nom.

Aquest estiu et fa ganes...

Penso que aquest curs has millorat...

Aquest estiu vols aprendr...

Una qualitat que vols desenvolupar aquest estiu és...

Si volguessis triar un llibre per llegir aquest estiu seria...

Un cosa d'aquest curs que vols recordar és...

Observacions:

Setembre

Un bon record de l'estiu (petit grup i individual).

Una cosa que et fa ganes d'haver començat l'escola.

Un animal domèstic que tens o t'agradaria tenir.

Una beguda que t'agrada.

Una cosa que t'ha agradat d'aquesta primera setmana de classes.

Una cosa que t'ha agradat del cap de setmana.

Un país on t'agradaria viatjar, i per què.

Una sèrie o pel·lícula que t'ha agradat.

Un menjar que t'agrada.

Un heroi o heroïna que t'agrada i per què.

Una cosa especial d'aquest cap de setmana.

Un moment que t'agrada del temps de pati.

Un menjar que no t'agrada.

Una cosa que et fa feliç.

Una cosa que vols fer aquest cap de setmana. Fes un gest per mostrar-ho.

Una cosa diferent del cap de setmana.

Tanca els ulls i recorda un moment molt agradable de l'estiu. Ara nota les sensacions al cos. En una frase, què has sentit?

Observacions:

Octubre

Una cosa que t'ha agradat fer amb la teva família aquests dies és...

Una feina que s'adapta a la teva manera de ser és...

Una feina que no va amb la teva manera de ser és...

Aquest cap de setmana et fa ganes...

Un joc popular a què t'agrada jugar és...

Quina edat té la persona més gran amb qui recordes haver parlat, en tota la teva vida?

Aquí o allà: treballar amb música o en silenci?

Una cosa que et motiva a l'escola és...

Un aprenentatge de la setmana ha estat...

Quin temps meteorològic has tingut al teu cos aquest cap de setmana?

Digues una cosa agradable d'una persona del grup, sense dir el nom.

Si poguessis viure un mes, amb tot pagat, on viuries? Què faries?

Una cosa sense la qual no voldries viatjar.

Una conversa que t'ha agradat d'aquesta setmana.

Amb quina energia comences la setmana (de l'1 al 10)? Per què?

Una cosa que col·leccions és...

Quin és el teu mitjà de transport preferit? Per què?

Una cosa que fas per carregar piles és...

Quina és la teva estació de l'any preferida? Per què?

Amb quin animal t'identificaries aquest cap de setmana?

Un superpoder que et crida poc l'atenció és...

Quan eres molt petit, què volies ser de gran?

Observacions:

Novembre

Una cosa que et va agradar de la festa d'ahir.

Si tinguessis una màquina del temps, on t'agradaria anar?

Una cosa que et fa ganes fer aquest cap de setmana.

Què vols ser quan siguis gran?

Quan estàs molt enfadat o enfadada, què fas per calmar-te?

Una cosa que t'ha costat aprendre, de la qual estàs satisfet/a.

Pensant en les teves amistats, una qualitat que t'agrada que tinguin i per què.

Una cosa que has après o que t'ha agradat d'aquesta setmana.

Un idioma que t'agradaria aprendre, i per què.

Una cosa que t'agrada fer els dies de pluja.

Una cosa que t'agrada fer quan fa sol.

Si poguessis ser un animal quin series... i per què.

Un moment que has gaudit aquesta setmana amb algun home. (19 de novembre dia internacional de l'home)

Un menjar bo que has pres aquest cap de setmana ha sigut...

Si de sobte tinguessis el dia lliure, què faries?

Et sents molt feliç quan...

Quan necessites tranquilitzar-te...

Observacions:

Desembre

Una cosa que t'agrada d'una persona amb qui vius és...

Aquesta setmana et sents satisfet/a de tu per...

Si et quedessis tancat o tancada en un ascensor, amb qui t'agradaria estar? De què parlaríeu?

Si poguessis inventar-te una paraula, què significaria.

Escriu una pregunta que vols que fem als pròxims cercles.

Què has menjat avui, abans de venir a l'escola?

Una cosa que tens ganes de fer aquest cap de setmana.

Què has pogut fer aquest cap de setmana que et feia ganes?

A quina persona de la teva família t'assembles?

Un aspecte en què t'assembles a alguna persona de la teva família.

Una cosa que has pensat avui de matí quan t'has despertat.

Imagina què t'agradaria fer aquest cap de setmana.

Un sabor de gelat que no t'agrada.

Tens un animal domèstic? Quin i quin nom té? Si no en tens, quin seria i com es diria?

Una cosa que t'ha agradat treballar a l'escola aquest primer trimestre.

De les vacances de Nadal t'agrada...

Una cosa que et fa il·lusió de les vacances que ara comencen.

Observacions:

CEIP Sa Graduada (Maó)

CC La Puríssima

Cercles
Escolars

IES Isidor Machabich

CEIP Can Raspalls

CEIP Gabriel Vallseca

CC Sant Salvador

IES Binissalem

CEIP Melcior Rossello i Simó

CEIP Can Raspalls

CEIP Juníper Serra

Il·lustracions:
Aina Amengual

Institut per a la Convivència i l'Èxit Escolar
C/ del Ter, 16, Ed. Alexandre Rosselló Pastors, 07009 Palma
Telèfon: 971 17 76 08
Instagram: @convivexit

Maquetació:
T. Bauzà

G CONSELLERIA
O EDUCACIÓ
I I FORMACIÓ
B PROFESSIONAL
/ DIRECCIÓ GENERAL
PRIMERA INFÀNCIA,
INNOVACIÓ I COMUNITAT
EDUCATIVA

CONVIVÈXIT Institut per a
la Convivència
i l'Èxit Escolar